

AdoptieOudersOverleg

Belangenvereniging
Zelfdoeners in
Adoptie

contactadres: Tooroplaan 21, 3141 KN, Maassluis, tel 010 4271393, 06 50272376, fax 08 42224361

Ministerie van Justitie
t.a.v Z.E. de Minister
Mr. J.P.H. Donner
p/a Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Kopie
per fax 070 3707516
per e-mail

Maassluis, 8 maart 2004

Excellentie,

Op 18 december 2003 zijn door de Tweede Kamer vier moties over interlandelijke adoptie ingediend. In uw [brief van 6 februari](#) 2004 legt u klaarblijkelijk de ingediende moties naast u neer. Op 16 februari hebben wij de Vaste Kamercommissie voor Justitie naar aanleiding van uw toelichting een [brief](#) geschreven. Aanstaande donderdag vindt in de Tweede Kamer een overleg plaats over uw toelichting.

Wij hebben onze inhoudelijke reactie naar de Vaste Kamercommissie gestuurd. Wij achten het echter noodzakelijk dat wij ons daarnaast rechtstreeks tot u richten.

Een jaar geleden, op 12 maart 2003, hebben bezorgde adoptieouders u een nationale [petitie](#) aangeboden, waarin ze pleiten tegen een verdere beperking van de instroom van adoptieouders en voor een pro-actief adoptiebeleid. Een [internationale petitie](#) volgde, met reacties uit vijftientig landen, waaronder reacties van beroepsmatig deskundigen, zoals [dr. William L. Pierce](#), lid van de Amerikaanse delegatie die van 1990 tot 1993 betrokken was bij de ontwerpzittingen en de diplomatieke sessies van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht die uiteindelijk resulteerden in het tot stand komen van het Haags Adoptieverdrag. Dr. Pierce, voorvechter van het Haags Adoptieverdrag, heeft in december een [brief aan de Kamer](#) gestuurd over uw adoptiebeleid.

In deze brief bestrijdt dr. Pierce uw middels [brief van 21 mei 2003](#) verwoorde visie dat u een pro-actief en stimulerend overheidsbeleid van het Ministerie van Justitie niet wenselijk acht. Dr. Pierce toont aan dat uw interpretatie van het Haags Adoptieverdrag strijdig is met de letter en de geest van dit verdrag en wijst u erop dat de huidige wachtlijstplannen van uw Ministerie in tegenstelling tot wat u zelf geuit heeft wel degelijk een uiting zijn van restrictief regulerend beleid.

In de afgelopen maanden heeft u de Kamer schriftelijk op de hoogte gesteld dat de situatie in andere Europese landen niet significant verschilt van de situatie in Nederland en dat ook in andere landen sprake is van een grotere vraag van adoptieouders dan via plaatsing mogelijk is. In uw antwoorden ontbreekt vooralsnog een goed vergelijkend [cijfermatig overzicht](#), zoals wij dat [eerder vorig jaar](#) wel ter beschikking stelden.

Uw opmerking dat andere Europese landen met dezelfde problemen geconfronteerd worden is juist. Nederland vormt wat de omgevingsfactoren betreft geen eiland binnen de internationale gemeenschap. Diezelfde omgevingsfactoren zijn echter voor andere landen in Europa juist het vertrekpunt voor een heel ander beleid dan het uwe.

Bijgaand sturen wij u een recent artikel uit Le Figaro en een artikel van de Franse adoptieouderorganisatie EFA. Uit deze artikelen blijkt dat ook Frankrijk geconfronteerd wordt

met een aantal problemen wat betreft de adoptiecapaciteit¹. Het kenmerkende verschil tussen Nederland en Frankrijk is de manier waarop de Franse politiek deze problemen tegemoet treedt. Een Franse parlementaire werkgroep heeft zich als doel gesteld adopties makkelijker te maken. Premier Raffarin heeft onlangs uitgesproken in de tijd tot 2006 het aantal adopties te willen verdubbelen en heeft Gezinsminister Jacob gevraagd hem oplossingen voor te stellen om dat doel te bereiken.

Wij vragen u niet om zo'n ambitieuze kwantitatieve doelstelling. Wel vragen wij van u om met meer visie en creativiteit te zoeken naar oplossingen voor problemen met de doorlooptijd en adoptiecapaciteit in Nederland. Nederlandse adoptieouders valt bijvoorbeeld op geen enkele manier uit te leggen waarom zij gemiddeld meer dan drie jaar langer op een kind uit China moeten wachten dan Amerikaanse ouders, terwijl ouders uit beide landen hetzelfde traject in China doorlopen (met dezelfde doorlooptijd voor dezelfde kinderen). Het verschil in wachttijd in het nationale deel van de adoptieprocedure is voor Nederlandse adoptieouders onacceptabel lang.

In december vorig jaar hebben wij in een brief aan de directeur van de Vereniging Wereldkinderen de hoop uitgesproken dat we gezamenlijk in Nederland adoptie positief kunnen herwaarderen. Dat we adoptie erkennen als laatste mogelijkheid voor een kind en tegelijkertijd waarderen als een kans voor een kind op een veilige gezinssituatie. Dat er concrete doelen gesteld kunnen worden om meer van zulke gezinssituaties mogelijk te maken.

Met de Vereniging Wereldkinderen zijn we naar aanleiding van deze correspondentie inmiddels in constructief informeel overleg. Sinds kort heeft ook de directeur van de Stichting Adoptievoorzieningen zich bij dit overleg aangesloten.

Zonder een betrokken overheid die zich voor adoptie verantwoordelijk acht is het echter onmogelijk om concrete doelen na te streven.

Wij doen een dringend beroep op u een constructief beleid te voeren gericht op het oplossen van de bestaande problematiek en u niet langer te verschuilen achter niet meer passende regelgeving en achter simpele constatering dat andere landen óók problemen hebben met de adoptiecapaciteit. Wij vragen u om het Franse voorbeeld te volgen en initiatieven te ontplooiën om deze problemen met visie tegemoet te treden, zodat het Nederlandse adoptiebeleid de internationale toets der vergelijking weer kan doorstaan.

Als adoptieouders zijn wij van harte bereid onze bijdrage te leveren.

Met vriendelijke groet,

AdoptieOudersOverleg

G. W. Willemsen
voorzitter LAVA

L...J.C Schelhaas
voorzitter Stichting Rode Draad

W.J.A. Halm
voorzitter BZA

cc: Stichting Adoptievoorzieningen, de heer H. Visée
Vereniging Wereldkinderen, mevrouw I. Hut
Centrale Autoriteit Interlandelijke Adoptie, mevrouw H. Lenters
Leden Vaste Kamercommissie voor Justitie

¹ In Nederland vindt 98% van de adopties plaats via een vergunninghouder en 2% door zelfdoeners. In Frankrijk vindt 35% van de adopties plaats via een vergunninghouder en 65% door zelfdoeners en wordt geen principieel onderscheid gemaakt tussen beide vormen van adoptie, omdat allebei de vormen als even verantwoord ervaren worden. Beide vormen van adoptie worden door de Franse overheid gefaciliteerd. Adoptieouders zijn vrij in hun keuze. In Nederland zouden graag meer mensen zelfdoen, in Frankrijk willen meer adoptieouders graag gebruik maken van bemiddeling. Ook in een land met een pro-actief en stimulerend adoptiebeleid zijn knelpunten. In Frankrijk durft men die, in gezamenlijk overleg met adoptieouders, eerst te benoemen en vervolgens aan te pakken. Een voorbeeld dat tot navolging strekt.

Un plan pour doubler le nombre d'adoptions

«Doubler d'ici à 2006 le nombre d'adoptions»: le premier ministre, Jean-Pierre Raffarin, a donné un coup d'accélérateur à la réforme de l'adoption, en chantier depuis deux ans, en demandant le mois dernier à Christian Jacob, ministre délégué à la Famille, de lui proposer des «solutions» permettant d'atteindre cet objectif.

Le gouvernement entend en effet combler l'écart croissant entre le nombre de ménages agréés par l'Aide sociale à l'enfance (ASE)² - environ 7.000 par an - et le nombre d'enfants finalement adoptés : 5.000 chaque année, dont seulement 20% de pupilles d'État. Un rapport publié en 2002 établissait que 35% des familles agréées ne se verraient jamais confier d'enfant. Au total, 25.000 ménages agréés attendent actuellement un enfant. L'ambition humaniste d'un doublement des adoptions en deux ans reste néanmoins difficile à concrétiser, selon les spécialistes, qui rappellent que la collaboration des pays d'origine reste déterminante. C'est pourquoi Christian Jacob entame ce matin un périple au Vietnam, puis en Chine afin de rencontrer ses homologues. Après avoir fermé ses portes en 2000, le Vietnam a accepté 200 dossiers l'an passé. Mais on est encore très loin des 1.300 adoptions de 1997.

Un rapport de l'Igas³ remis à Christian Jacob le mois dernier atteste des fragilités du dispositif français d'adoption internationale. Trois faiblesses essentielles ressortent : la procédure d'agrément est «inadaptée», l'accompagnement des postulants vers l'enfant est «déficient».

Autre problème : moins de 40% des adoptions se font par l'intermédiaire des organismes agréés pour l'adoption (OAA), lesquels sont saturés.

L'Igas met en cause l'efficacité d'une bonne moitié des 39 OAA dont le fonctionnement n'a pas été réellement modifié par les décrets de Ségolène Royal parus en 2002. L'Igas s'interroge également sur «l'utilisation de notre dispositif diplomatique et consulaire» ainsi que sur le rôle de la Mission pour l'adoption internationale (MAI)⁴.

Le voyage de Christian Jacob au Vietnam et en Chine intervient alors que le groupe de travail qu'il a constitué sur ce sujet avec les ministères des Affaires étrangères et de la Justice doit rendre ses conclusions courant mars pour être

² ASE, ongeveer de Raad voor de Kinderbescherming

³ IGAS, Inspection générale des affaires sociales — Franse algemene inspectiedienst voor sociale zaken

⁴ MAI, Mission de l'Adoption Internationale – Franse Centrale Autoriteit. Een adoptieoudervriendelijke instelling met een zeer informatieve website waarop een schat aan informatie wordt verstrekt.

(<http://www.france.diplomatie.fr/MAI/>).

présentées en Conseil des ministres en avril. Ce déplacement devrait l'aider à décider ensuite parmi les différentes pistes de réforme celles qui sont les plus pertinentes.

Yves Nicollin, député UMP de la Loire et président du Conseil supérieur de l'adoption (CSA), s'est vu confier une mission d'étude par le ministre de la Famille à qui il doit remettre dans les jours qui viennent 15 propositions pour réformer l'adoption. Selon lui, cette agence pourrait être «un organisme sous tutelle de l'État qui renseignerait, suivrait les familles et instruirait leur dossier en servant d'intermédiaire avec les autorités locales». Un système public qui répondrait aux demandes d'accompagnement de tous les parents refusés par le système privé des OAA.

«Créer une agence publique sur le modèle nord-européen? Pourquoi pas, acquiesce Marie-Hélène Theurkauff, vice-présidente d'Enfance famille adoption (Efa), Il y a une demande du côté des parents dont les trois quarts entreprennent leurs démarches seules faute de place dans les OAA. Beaucoup de pays d'origine préféreraient également travailler avec un organisme d'État plutôt qu'avec une kyrielle d'associations».

Parallèlement, Yves Nicollin propose de fusionner les deux entités qui ont un rôle de conseil : l'Autorité centrale pour l'adoption internationale et le CSA. La MAI, déchargée des relations avec les parents, pourrait ainsi se recentrer sur sa mission de contrôle de la légalité des procédures en relation avec les pays, toujours demandeurs de garanties. Quant aux OAA, leur rôle serait réaffirmé: «Si 30% de leur budget relevait de l'État et du département, ils pourraient recourir à des intervenants professionnels et mieux se former». Une façon aussi de leur imposer un minimum de contrôle.

Le député suggère également qu'on nomme officiellement dans chaque Consulat un référent adoption. Renaud Muselier affirmait au congrès d'Efa, en décembre dernier, que «le rôle et l'implication du réseau diplomatique et consulaire seront réexaminés» afin que le dévouement des agents «désormais s'inscrive dans le cadre d'une politique volontariste et cohérente».

Yves Nicollin - qui est en train d'adopter un troisième enfant - pense que l'État pourrait donner un coup de pouce aux parents : «Adopter un enfant coûte entre 12.000 et 23.000 euros rien qu'en frais de déplacement, d'hôtels, de traduction, etc. Il faudrait que ces frais justifiables soient défiscalisés. La Cnaf pourrait aussi faire un geste : une naissance biologique lui coûte 23.000 euros, une adoption nettement moins». Dans le même esprit, le député, qui souhaite que «l'adoption [devienne] une branche de la politique familiale», s'appête à déposer une proposition de loi pour instaurer un congé parental d'adoption.

Le CSA est aussi sur le point de rendre des propositions pour harmoniser les procédures d'agrément entre départements et renforcer l'accompagnement des parents. «Parmi les familles que nous suivons, 30% des enfants ont des problèmes d'insertion grave, constate Guy Douffet, de Médecins du Monde. Il faut que les parents soient informés des problèmes que l'enfant risque de rencontrer au cours de sa croissance».

À défaut d'instaurer une formation obligatoire comme au Canada, Marie-Hélène Theurkauff suggère qu'une rencontre avec les associations de parents adoptants soit prévue au cours des neuf mois de la procédure d'agrément. «Sinon, les familles tombent des nues quand elles sont confrontées aux réalités de l'adoption». Elle prêche aussi pour le développement de lieux identifiés et indépendants de l'Aide sociale à l'enfance vers lesquels les parents puissent se tourner après l'adoption. Guy Douffet milite, lui, pour le développement de consultations ethnopédiatriques pour ces enfants venus de loin dont la santé physique et psychique exige une intervention adaptée.

Astrid de Larminat
[23 février 2004]

PARIS (AFP) - 25/11/2003 20h09

Les parlementaires veulent faciliter l'adoption nationale et internationale

Le groupe d'études parlementaire sur l'adoption présidé par Michèle Tabarot (UMP, Alpes-maritimes) s'est mardi donné comme objectif de "faciliter l'adoption nationale et internationale", selon un communiqué diffusé après l'élection de son bureau.

Ce groupe constitué d'une soixantaine de parlementaires s'est fixé pour tâche au niveau national "d'harmoniser les instructions des agréments et de réduire les délais d'instruction". Les dossiers sont instruits dans un délai de 9 mois maximum, selon la législation actuelle.

Le groupe se propose également "d'étudier les aides financières susceptibles d'être apportées aux parents qui s'engagent dans cette démarche" et d'étudier l'avenir des enfants non adoptables accueillis en foyers de l'enfance".

Au niveau international, son intention est de "favoriser l'accompagnement des familles par les organismes agréés (OAA) et de donner les moyens à ces derniers (professionnalisation, formation)". Le groupe d'études entend en outre "nouer ou renouer des contacts avec les pays où les enfants peuvent être adoptés (comme la Chine ou la Roumanie), et de faciliter les procédures trop longues et complexes (au plan administratif) ainsi que de définir et encadrer le financement des adoptions internationales (dons aux oeuvres, participation des familles)".

Le groupe d'études a élu son bureau. Outre Mme Tabarot au poste de présidente, il compte cinq viceprésidents: Yves Nicolin (UMP, Loire), Bérengère Poletti (UMP, Ardennes), Jacques Remiller (UMP, Isère), Jean-Marc Roubaud (UMP, Gard) et Yvan Lachaud (UDF, Gard).

La prochaine réunion du groupe aura lieu le 17 décembre. Il procèdera alors à l'audition de Yves Nicolin, en sa qualité de président du Conseil supérieur de l'Adoption.